

1944 års utgåva av *Svenska kyrkans bekännelseskrifter* och debatten om den svenska reformationens särart

Inledning

För mer än ett halvt sekel sedan, år 1944, publicerades en bok med oerhört stort genomslag in i vår tid. På vad Sven Kjöllnerström har definierat som ett ”privat initiativ”, av Samfundet Pro Fide et Christianismo nyöversattes de bekännelsestexter som gick under namnet *Svenska kyrkans bekännelseskrifter* (SKB).¹ Redaktör för projektet var Dick Helander, som inspirerats av det tyska reformationssjubileet 1917 och dess publicering av de ursprungliga lutherska bekännelsedokumenterna i ny översättning/tolkning.² Som ett komplement till den tyska nyproduktionen från år 1930, lades även beslutsprotokollet från Uppsala möte 1593 i slutet av boken,³ men utan namnunderskrifter från själva mötet (och efterföljande underskrifter *per capsulam*). SKB har därefter varit ett standardverk i den akademiska utbildningen av präster i Svenska kyrkan, men med ett kompletterande förord av Ruben Josefson från år 1957 som förklarar att:

Den kyrkorättsliga sakkunskapen har framhållit, att 1944 års upplaga inte utgör den officiella versionen av svenska kyrkans bekännelse. Den officiella versionen av Augsburgska bekännelsen finns exempelvis i ovannämnda Confessio fidei av år 1593/94, medan den översättning, som meddelas i 1944 års edition, utgår från originaltexten och inte tagit hänsyn till de förändringar som gjorts i samband med Uppsala mötes beslut. Det bör alltså framhållas, att den av Samfundet Pro Fide et Christianismo utgivna upplagan av bekännelseskrifterna inte framlägges som ett från formellt juridisk synpunkt officiellt dokument.⁴

1 Här avses för enkelhetens skull enbart den senaste utgåvan av verket.

2 *Die Bekenntnisschriften der Evangelisch-Lutherischen Kirche, Deutsches Evangelisches Kirchenbundesamt.*

3 SKB, s. 703–710.

4 Josefson 2005, s. 7–8. Citatet från s. 8.

Denna artikel handlar om orsaken till denna formulering, nämligen den kyrkorättsliga debatt som fördes mellan de båda professorerna Sven Kjöllnerström och Hjalmar Lindroth i *Svensk teologisk kvartalskrift* (STK) åren 1945 och 1946. Josefsons inledande formulering till SKB kan förefalla relativt oväsentlig, men i realiteten speglas här ett komplext och kyrkorättsligt problematiskt kapitel i svensk kyrkohistoria, nämligen att det existerar olika versioner av den augsburgska bekännelsen författad år 1530⁵ (härefter förkortad CA, efter dess latinska namn *Confessio Augustana*), varav en är officiellt antagen för Svenska kyrkan och de andra inte. Till problematiken hör att den version av CA som finns med i SKB inte är den officiella för Svenska kyrkan.⁶

Debatten

Debatten om SKB och den svenska reformationens särart fördes mellan åren 1945 och 1946 i direkt anslutning till nyutgivningen av bekännelsekrifterna. Det första inlägget skrevs av Sven Kjöllnerström (1901–1981), år 1945.⁷ Han var då professor i praktisk teologi med kyrkorätt vid Lunds universitet samt redaktör för STK. Hans artikel föranledde en av SKB:s översättare, Hjalmar Lindroth (1893–1979), som var professor i dogmatik med symbolik vid Uppsala universitet åren 1938–1960, att ge svar i samma tidskrift.⁸ Debatten blev emellertid kort och avslutades i det följande numret med ett så kallat ”Diskussionsinlägg” bestående av en inledande text av Kjöllnerström⁹ följt av en text av Lindroth,¹⁰ samt en slutreplik av Kjöllnerström.¹¹ Men vad handlade debatten om och varför var de båda professorerna så oense?

5 Den så kallade *editio princeps* alternativt *editio invariata*, det vill säga den första oredigerade versionen (Philipp Melancthon redigerade CA senare, *editio variata*, i syfte att närma sig kalvinsk teologi, men denna version förkastades av de lutherska kyrkorna som normerande text).

6 Den officiella CA för Svenska kyrkan finns senast utgiven 1993 i *Confessio fidei*, med en översättning av den svenska 1593-årstexten till nusvenska parallellt.

7 Kjöllnerström 1945.

8 Lindroth 1946a, s. 109–118.

9 Kjöllnerström 1946a, s. 284–288.

10 Lindroth 1946b, s. 288–289.

11 Kjöllnerström, 1946b, s. 289–290.

Artiklarna

Här följer en sammanfattning av debattens olika inlägg. Eftersom texterna i stort bygger på varandra presenteras de i kronologisk ordning.

Kjöllersström: "Vår kyrkas bekännelseskriter i svensk språkdräkt"

Kjöllersström introducerar i första avsnittet de texter som finns inkluderade i den *Confessio fidei*, som stadfästes vid Uppsala möte 1593. Det är framför allt CA som här diskuteras av Kjöllersström, som ställer frågan om vilken formulering som var den som egentligen hade antagits vid kyrkomötet i Uppsala 1593. Det finns nämligen två versioner av den augsburgska bekännelsen, en på tyska (utgiven 1530) och en på latin (utgiven 1531) och de båda texterna skiljer sig något ifrån varandra. Kjöllersström redogör för en utredning gjord redan år 1693 beträffande vilken tysk förlaga som legat till grund för den svenska CA, och utifrån denna konstaterar han att den framför allt haft den latinska texten som förlaga.¹²

Men den svenska CA följer emellertid inte den latinska förlagan till punkt och pricka, konstaterar Kjöllersström. Det finns flera betydande skillnader mellan texterna, framför allt genom att den svenska översättningen inte är ordagrann utan anpassats till svenska förhållanden och därför kan betraktas som en självständig text men med betydande likheter med sin förlaga, den latinska CA från 1531. Detta var något fullt normalt och vanligt förekommande vid denna tid, och det är först senare som en översättning ansågs behöva vara nära sin förlaga. Den svenska CA i *Confessio fidei* är således en egen bekännelse, och den har aldrig omformulerats eller justerats officiellt i den svenska staten eller senare av trossamfundet Svenska kyrkan. Den text som gäller, är således över fyra hundra år gammal. Som en pendang till detta kan även tilläggas, menar Kjöllersström, att inte heller den Athanasianska trosbekännelsen finns i någon senare officiell översättning inom Svenska kyrkan, däremot finns både de apostoliska och nicenska trosbekännelserna i senare officiella översättningar på svenska.

Konkordieboken (KB, ursprungligen skriven 1580 på tyska, latinsk översättning från år 1584) hade, menade både reformatörerna och Kjöllersström, en underordnad betydelse i relation till kyrkans tre äldsta bekännelser (den apostoliska, den nicenska och den athanasianska bekännelsen) och till CA, men den behövdes för att förklara innebörden i framför allt CA. Den antogs inte i samband med Uppsala möte år 1593. Först i samband med 1663 års religionsplakat fick KB en normerande

¹² Kjöllersström 1945, s. 255–256.

ställning men inte med samma status som *Confessio fidei* utan enbart till att fungera som en tolkningsram. *Confessio fidei* trycktes också i en ny utgåva samma år.

Officiella utgåvor av dessa båda verk har förekommit och Kjällerström ger en detaljerad översikt över dessa, men vad gäller texterna i *Confessio fidei* har utgåvan från 1594 alltid varit gällande, förutom de apostoliska och nicenska trosbekännelserna som nyöversatts därefter och erkänts inom Svenska kyrkan. Konflikten i Sverige mellan å ena sidan en svensk tradition med en egen sammanfattning av den lutherska tron i *Confessio fidei*, som emellertid saknar en förklarande samtida del och å andra sidan en komplett tysk/latinsk utgåva av KB med både de sammanfattande och de förklarande delarna har fortsatt genom århundradena.

Icke-officiella utgåvor av bekännelseskrifterna har förekommit sedan 1700-talet i Sverige. De har existerat som en parallell struktur till de officiellt antagna, och lett till en förvirring i Sverige, enligt Kjällerström. De flesta av dessa publikationer har helt utgått ifrån de kontinentala tyska/latinska varianterna, särskilt vad gäller CA och därmed bortsett ifrån den svenska särarten i 1593 års CA i *Confessio fidei*.

Som en avslutande kommentar i artikeln, nämner Kjällerström också något om SKB som utkommit samma år som artikeln är skriven. Men det sker i förbifarten, möjligen för att markera att det han skriver om är de officiella dokumenten, medan det som återfinns i SKB är något annat. Han konstaterar att SKB enbart är en översättning av den tyska nyredigeringen av de lutherska bekännelseskrifterna, med ett avslutande avsnitt om Uppsala mötes beslut vilken innehåller den inledande texten till *Confessio fidei* samt den avslutande texten till denna men utan namnunderskrifter. Kjällerström konstaterar också att SKB inleds med den tyska KB:s företal och namnunderskrifter av de tyskar som skrev under CA 1530. SKB framstår därmed, i Kjällerströms ögon, som en tysk originalprodukt översatt till svenska år 1944 och inte som en inhemsk svensk bekännelseskrift. Den inbördes hierarkin i den svenska *Confessio fidei*, med bekännelsernas sammanfattning av tron som överordnad de övriga texternas förklarande av bekännelserna, var nedtonad. Kjällerström förespråkar därmed ”det svenska” i bekännelseskrifterna, och den svenska särarten i dessa officiella texter, samt en tydlig hierarki mellan sammanfattande och förklarande.

Lindroth: "Vilka äro Svenska kyrkans bekännelseskriterier?"

Ett par nummer senare, skriver Lindroth en svarsartikel gentemot Kjällerströms kritik. Lindroth har deltagit i översättningen av SKB, men inte översatt CA,¹³ och har heller inte varit redaktör för utgåvan.

Ordningen i SKB följer, menar Lindroth, det tyska originalet på grund av att dess inledning (undertecknat av de tyska lutherska furstarna 1530) förklarar hur KB ska förstås, och därmed behöver denna text vara med i början av boken. Lindroth ställer därmed Kjällerströms förståelse av bekännelseskriterierna mot redaktören Dick Helanders syn på ordningen på böckerna i SKB. Helander menade, enligt Lindroth, att hela KB skulle betraktas som bekännelse för Svenska kyrkan, i det att en luthersk kyrka inte kan ha någon annan bekännelse än Bibeln och att inga andra texter därmed kan ha samma kodifierande roll. Helanders argumentation grundade sig, menar Lindroth, på en kommentar från Gottfrid Billing vid 1893 års kyrkomöte, där denne menat att kyrkan är lika lite förpliktigad att följa de 70 sidorna i de fyra trosbekännelserna som de 700 sidorna i KB.¹⁴ Därmed fanns en möjlighet, enligt redaktören Helander, förvisso i Lindroths tolkning, att betrakta hela SKB enbart som en reflekterande kommentar till Bibeln. Denna syn tar emellertid Lindroth avstånd ifrån, och lutar sig mer emot Kjällerströms syn, såsom Lindroth förstår den, att det förutom Bibeln finns fyra erkända trosbekännelser för Svenska kyrkan, ett antagande av dessa bekännelser vid kyrkomötet i Uppsala 1593 samt förklaringar till dessa trosbekännelser i KB:s övriga texter.

Relationen mellan trosbekännelserna och KB:s övriga texter är emellertid mer komplex än vad Kjällerström hävdade, menar Lindroth. Det är, enligt Lindroth, inte möjligt att förstå luthersk kristendom annat än utifrån de fyra bekännelserna och dessa tolkade i det normerande ljuset av KB:s övriga texter. Utan tolkningen blir inte läran komplett. I den förreformatöriska kyrkan fanns, enligt Lindroth, biskopsämbetet som en tolkande instans, där den senaste biskopen hade rätten i sin hand att bestämma vad som var rätt tolkning av Bibeln och fornkyrkans tre trosbekännelser. I samband med reformationens avståndstagande från det katolska biskopsämbetets apostoliska funktion, menar Lindroth, behövdes en kodifiering för att säkerställa den kyrkliga traditionens bruk av bekännelserna. Denna kodifiering utgörs av KB:s övriga texter.

Det svenska arvet i relation till det tyska originalet behandlas enbart

¹³ CA översattes från tyskan till svenska SKB av Sigfrid von Engeström (1889–1984), då professor i teologisk etik vid Uppsala universitet.

¹⁴ Se Lindroth 1946a, s. 110.

kort av Lindroth, i det sista avsnittet. Lindroth kritiserar Kjöllers syn på en tydlig svensk tradition av bekännelsebrev som skiljer sig åt ifrån de tyska originaltexterna, och menar att redan på 1700-talet infördes ett bruk av det tyska originalet av framför allt CA via översättningen i *Concordia pia* (utgiven 1730 av den tyske kyrkoherden i Norrköping, Reinerus Broocman). Det har, enligt Lindroth, därmed funnits två ofta sammanblandade traditioner – den tyska och den svenska – som gemensamt utgjort de skrifter som Svenska kyrkan bekänner som normerande. I strikt mening, håller Lindroth med Kjöllers om *Confessio fidei* särställning men han framhåller samtidigt det tydliga tyska inflytandet, och ser SKB som en del i detta inflytande.

Diskussionsinläggen

I numret efter Lindroths svarsartikel återfinns en sektion med namnet ”Diskussionsinlägg”, där Kjöllers och Lindroth för några korta inlägg och även till viss del omprövar sina argument för att söka samförstånd. Här följer debattinläggen.

Kjöllers, ”Bekännelsebrev enligt svensk tradition”

Först behandlar Kjöllers huruvida det finns en hierarki mellan de olika texterna i SKB/KB. Det menar Kjöllers att både han själv och Lindroth antar, och låter därför denna centrala del vara avklarad. Däremot ifrågasätter Kjöllers SKB:s ordning av de olika texterna, och det ur ett ”historiskt-kyrkorättsligt perspektiv”. Kjöllers menar att det fram till år 1730 fanns en given ordning för hur texterna skulle presenteras och vad som skulle kommenteras, nämligen exakt såsom skett i *Confessio fidei* från 1594. Men även Broocmans utgåva från 1730, som i stort är en översättning av det tyska originalet och inte den svenska tolkningen, innehåller namnunderskrifterna på dem som undertecknade Uppsala mötes beslut 1593, något som däremot inte finns med i SKB; inte heller Konkordieformeln finns med i dennes utgåva. Kjöllers menar att Broocmans utgåva därmed inte var särskilt bra, men i viss mån fungerar. Vidare finns inte några noteringar i SKB om passager med skillnader mellan de tre existerande CA som användes, det vill säga den svenska (1593), den tyska (1530) och den latinska (1531). Det var först i Billings utgåva av bekännelsebrev från år 1895 som Konkordieformeln kom in i den svenska kontexten, något som Billing enligt Kjöllers lät göra med hänvisning till tysk tradition. Men

även Billing tar, enligt Kjällerström, med namnunderskrifterna från Uppsala möte. I SKB från 1944 finns emellertid inga namnunderskrifter från de svenska handlingarna med, men däremot samtliga från de tyska texterna; Uppsala mötes beslut fanns med som en, i Kjällerströms tolkning, kompletterande bilaga. Denna text ersatte, enligt Kjällerström, i *Confessio fidei* den tyska Konkordieformeln, men i SKB tycktes det för läsaren som om detta inte har skett, trots att *Confessio fidei* alltjämt var den officiella utgåvan av bekännelseskrifterna för Svenska kyrkan.

Kjällerström avslutar sitt debattinlägg med att föreslå en mer historiskt förankrad svensk ordning av bekännelseskrifterna:¹⁵ först borde *Confessio fideis* texter finnas med, det vill säga det svenska förordet, Uppsala mötes beslut, trosbekännelserna och CA (i den svenska versionen) samt de namnundersteckningar som finns i *Confessio fidei* från år 1594; därefter borde ett utdrag ur Kyrkolagens första paragraf stå, som en inledning till bokens andra del där Apologin, Martin Luthers lilla och stora katekes, de Schmalkaldiska artiklarna finns med, samt avslutas med Konkordieformeln. På så sätt markeras skillnaden mellan texternas hierarkiska position, samtidigt som bredden tillvaratas, menar Kjällerström.

Lindroth: "Bekännelseskrifterna enligt svensk tradition och tysk"

Lindroth besvarar Kjällerströms debattinlägg med att först poängtera att han huvudsakligen håller med Kjällerström, det vill säga beträffande vilka texter som är sammanfattande och vilka som är förklarande. Men därefter kritiserar Lindroth Kjällerström för dennes kritik av den tyska tradition som han menar kommit in i de svenska bekännelseskrifterna först i samband med Broocmans utgåva år 1730. Den konflikt som Kjällerström målat upp mellan tysk och svensk tradition är i det närmaste irrelevant, menar Lindroth då det framför allt handlar om ordningsföljden, inte innehållet i dessa texter. Lindroth menar även att de av Kjällerström anförda passagera i *Confessio fideis* version av CA och som skiljer sig från det tyska originalet inte är av dogmatisk art och därför heller inte centrala; således behöver de inte tas med i en utgåva av bekännelseskrifterna på svenska. En aspekt som Lindroth poängterar med publiceringen av SKB 1944 är den "typografiska och pedagogiska" snarare än den "teologisk-vetenskapliga". Det är inte helt enkelt att läsa 1500-talssvenska och layouten i *Confessio fidei* från år 1594 skiljer sig även den från 1900-talets grafiska traditioner.

¹⁵ Kjällerström 1946a, s. 287–288.

Som en sista kommentar kritiserar Lindroth synen på att det inte skulle finnas någon egentlig skillnad mellan KB:s olika texter, något som Lindroth uppenbarligen känner viss oro inför, och tycks ha ändrat sin uppfattning om sedan föregående artikel. Att denna kritik skulle vara riktad mot Kjöllersström är uteslutet, med tanke på de inledande orden i Lindroths text.

Kjöllersström: "Bekännelseskrifterna enligt svensk tradition. Slutreplik."

Debatten avslutas av Kjöllersström med först en kommentar om att hålla slutrepliken kort "i synnerhet som meningsskiljaktigheterna blivit allt mindre och mindre".¹⁶ Den skillnad som finns mellan den svenska och den tyska traditionen framhölls ännu en gång genom att Kjöllersström poängterar att prästeståndet vid riksdagen år 1719 anhållit om att justera kyrkolagen så att den helt stämde överens med den tyska texten. Detta bejakades inte, och inte heller regeringsformen från år 1809 nämnde vad Kjöllersström benämner som "förklaringskrifterna" i KB.

Avslutningsvis listar Kjöllersström upp fem punkter enligt vilka han anser att "det svenska" i de svenska bekännelseskrifterna föreligger. Den första punkten är att det inte borde finnas någon åtskillnad mellan behandlingen av de olika bekännelseskrifterna. Den andra punkten är att den Svenska kyrkan har en egen version av CA och att den finns återgiven i *Confessio fidei*, tryckt år 1593. Den tredje punkten är att det svenska företalet till CA och Konkordieformeln inte hör till Svenska kyrkans bekännelse. Den fjärde punkten är att om namnen på de som undertecknat KB tagits med i ett tryck av bekännelseskrifterna, bör även de svenska motsvarande underskrifterna för *Confessio fidei* tas med. Den femte och sista punkten är bekännelseskrifternas ordning, enligt vilken *Confessio fidei* bör finnas med först och inte som en bilaga i en svensk utgåva av bekännelseskrifterna. På samma sätt bör distinktionen i hierarkin mellan sammanfattningen och förklaringen göras tydlig i en sådan publikation. Kjöllersström avslutar varje punkt med att notera om han och Lindroth är ense eller inte. Enligt Kjöllersström är de båda helt ense kring punkterna ett, två och tre, troligen ense kring punkt fyra, men troligen inte angående punkt fem. Därtill ställer sig Kjöllersström starkt kritisk till att enbart betrakta SKB som en typografisk och pedagogisk produkt och inte som en teologisk-vetenskaplig angelägenhet. För Kjöllersström rör SKB mer än bara modern typografi och tillgänglighet.

¹⁶ Kjöllersström 1946b, s. 289.

Debatten ur ett kyrkorättsligt perspektiv

Det kan tyckas som om debatten mellan Kjöllersström och Lindroth kring de svenska bekännelseskriterierna och det svenska i dessa var en storm i ett vattenglas, särskilt som båda i slutet av debatten i stort sett nådde konsensus kring de viktigaste frågorna, medan övriga frågor tonades ner. Visserligen menade Lindroth att problematiken till stor del var av layoutmässig och pedagogisk art, men Kjöllersström ansåg att den också hade bäring på teologin. Det går emellertid att analysera debatten ur två olika perspektiv, dels utifrån debatten på 1940-talet, dels utifrån konsekvenserna av denna under 2010-talet.

Den samtida debatten rörde framför allt publiceringen av den då nya utgåvan av Svenska kyrkans bekännelseskriterier i den ”privata” publikationen SKB. Även om den inte gjorde något formellt anspråk på att vara officiell för Svenska kyrkan, menade både Kjöllersström och Lindroth att den kunde tolkas som att förefalla innehålla de bekännelseskriterier som gällde för Svenska kyrkan. I strikt formell mening ansåg ingen av dem att SKB ersatte *Confessio fidei* från år 1594, men Lindroth menade att skillnaderna mellan denna och SKB vad gäller CA var så pass obetydliga att det inte spelade någon direkt roll. Kjöllersström var av annan åsikt, och tyckte att de svenska justeringarna av CA (inklusive valet i *Confessio fidei* att ersätta den tyska original-inledningen med ett svenskt anpassat förord) spelade tillräckligt stor roll för att skapa viss förvirring för läsaren. Lägg därtill att både Lindroth och Kjöllersström tog direkt avstånd från redaktören Dick Helanders uppfattning att det inte fanns någon betydande skillnad mellan de fyra sammanfattande bekännelserna och de övriga förklarande texterna i SKB liksom att dessa texter inte hade någon större kyrkorättslig bäring, eftersom enbart Bibeln kunde ha detta. SKB var således, enligt Helander, en bok bland andra böcker, medan de böcker som inkluderades i SKB varken för Lindroth eller för Kjöllersström aldrig kunde vara vilka böcker som helst, utan strikt normerande, dogmatiskt och kyrkorättsligt för Svenska kyrkan. Emellertid behandlade varken Kjöllersström eller Lindroth det faktum att dessa texter ursprungligen inte skrevs i syfte att vara strikt kyrkorättsliga. Lika lite behandlas det faktum att textöversättningar på 1500-talet inte var detsamma som översättningar på 1900-talet, då SKB gavs ut. Den tydliga textnärhet som under 1900-talets första hälft åsyftades mellan original och översättning, var inte viktig på 1500-talet.¹⁷ *Confessio fidei* skrevs i Sverige med denna innehållsnära, medeltida princip, och inte som en strikt 1900-talsöversättning.

¹⁷ Se exempelvis Copeland 1995.

Emellertid kom det, enligt min åsikt, problem som uppstod – med tre olika versioner av CA och ett förord/Konkordieformeln, som funnits i bruk sedan slutet av 1500-talet i Sverige – att skapa komplicerade kyrkorättsliga problem, även av pedagogisk art. För läsaren av SKB framstår den aktuella uppställningen som den mest naturliga, medan det i realiteten är mer komplext. Förordet till nyutgåvan från 1957¹⁸ visar även på detta, men det framgår inte med all önskvärd tydlighet. Konsekvenserna för vår egen tid, har visat sig vara något annorlunda än både Kjällerström och Lindroth kunde ana. Till problemen hör att ingen ny, reviderad publicering av de lutherska bekännelseskrifterna har gjorts i Sverige på mycket länge, varken officiell eller inofficiell. Visserligen gav man år 1993 ut *Confessio fidei* från år 1594 i nytryck men någon formell status har denna publikation inte fått. SKB från år 1944, med förord från 1957 har fortfarande samma normativa titel: *Svenska kyrkans bekännelseskrifter*. Den trycks sedan dess av Verbum, ett förlag som delvis ägs av Svenska kyrkan, vilket kan ses som en uppgradering av dess inofficiella status till semi-officiell.¹⁹ De skillnader som Kjällerström identifierat mellan de olika versionerna av CA bekräftas även i Eckerdals och Perssons kommentarer till nyutgåvan av *Confessio fidei*. SKB har inte uppdaterats vad gäller layout sedan 1957 och är en kornig faksimilutgåva som ger intrycket av att vara gammal, även om det senaste omtrycket är från år 2005 och språket är inte dagens svenska.²⁰ Visserligen är det för de flesta svenskar idag svårt att läsa och förstå den 1500-talssvenska som används i *Confessio fidei*; men även den 1940-talssvenska som används i SKB kan säkert uppfattas som svårtillgänglig för dagens läsare. Den layoutmässiga och pedagogiska ambition som Lindroth åberopar har därmed, med årens lopp, kommit att försvinna. Även det ålderdomliga intryck som SKB ger idag, och med det för dagens svenska ålderdomliga språk som används i den, förmedlar i vår egen tid, en känsla av auktoritet och officiell status. Det som SKB var – en inofficiell utgåva av de lutherska bekännelseskrifterna – har den kommit att överstiga, och kan numera antas vara nästan-officiell utgåva av och för Svenska kyrkan av de lutherska bekännelseskrifterna, trots både Lindroths och Kjällerströms varningar för mer än ett halvt sekel sedan. Kanske är det dags för Svenska kyrkan att ombesörja en ny, officiell utgåva av sina

18 Josefson 2005.

19 Även 1993 års nytryck av *Confessio fidei* gavs ut på Verbum, och Lars Eckerdal var då biskop i Göteborgs stift.

20 Den finns numera även utgiven som e-publikation, men utan språkliga justeringar, se Logos-mappen: <http://www.logosmappen.net/bekskrifter/> (2015-08-12).

bekännelseskriter, gärna baserad på den ordning som Kjölleström föreslog, så att dess innehåll kan förstås och brukas av både Svenska kyrkan som organisation och dess präster som läromässiga företrädare. Flera lutherska kyrkor i Tyskland har till och med gått så pass långt, att de publicerat nya översättningar på sina webbplatser, så att det blir enkelt för vem som helst att kunna läsa vad kyrkan formellt bekänner sig till. Den röriga tradition som finns i Sverige sedan flera hundra år tillbaka, skulle må bra av att redas ut teologiskt, och det i ett digitalt format som är layoutmässigt och pedagogiskt tillgängligt.

Summary:

The 1944 edition of Svenska kyrkans bekännelseskriter and the debate about the nature of the Swedish reformation

This article discusses the 1944 edition of *Svenska kyrkans bekännelseskriter* [‘The Confessional Documents of the Church of Sweden’] and the subsequent debate about the distinctive character of the Swedish reformation that appeared on the pages of the journal *Svensk teologisk kvartalskrift* (STK) in the years 1945 and 1946.

The 1944 edition of *Svenska kyrkans bekännelseskriter* was an unofficial publication, translated from a German republication from the year 1930 of the original German/Latin Book of Concord. The Church of Sweden, however, already had an official confessional document, the so-called *Confessio fidei*, a sixteenth-century adaptation of the Latin *Confessio Augustana* with a Swedish preface from the year 1593. Two professors, Sven Kjölleström and Hjalmar Lindroth, debated about both the ‘Swedishness’ of the *Confessio fidei* and about the recently published volume of *Svenska kyrkans bekännelseskriter*. They disagreed about the theological importance of the publication, but also about the character of the Swedish sixteenth-century adaptation of the original Book of Concord.

Today, over 70 years later, the same publication remains unofficial in the Church of Sweden, but is still used, since no subsequent official edition of the confessional documents has been published. This essay revives a debate, long since forgotten, regarding key issues in a book which is still studied by students aiming to become ministers and deacons in the Church of Sweden. At the end of the essay, a proposal is made for a new, official publication of the confessional Lutheran texts from the sixteenth century, in modern Swedish and with the particularities of the Swedish Lutheran reformation made clearly visible.

Bibliografi

Källor

Elektroniska källor

Logos-mappen, <http://www.logosmappen.net/bekskrifter/> (2015-08-12).

Tryckta källor

Confessio fidei = Confessio fidei. Uppsala mötes beslut och Svenska kyrkans bestämmelse, utg. Lars Eckerdal & Per Erik Persson. Stockholm: Verbum, 1993.

Die Bekenntnisschriften der Evangelisch-Lutherischen Kirche, Deutsches Evangelisches Kirchenbundesamt, 2 vol. Berlin: Deutsches Evangelisches Kirchenbundesamt, 1930.

Kjellerström, Sven, 1945. "Vår kyrkas bekännelseskriterier i svensk språkdräkt", i *Svensk teologisk kvartalskrift*, 21:4, s. 253-271.

Kjellerström, Sven, 1946a. "Bekännelseskriterierna enligt svensk tradition", i *Svensk teologisk kvartalskrift*, 22:3, s. 284-288.

Kjellerström, Sven, 1946b. "Bekännelseskriterierna enligt svensk tradition. Slutprelik", i *Svensk teologisk kvartalskrift*, 22:3 (1946b), s. 289-290.

Lindroth, Hjalmar, 1946a. "Vilka äro Svenska kyrkans bekännelseskriterier?", i *Svensk teologisk kvartalskrift*, 22:2, s. 109-118.

Lindroth, Hjalmar, 1946b. "Bekännelseskriterierna enligt svensk tradition och tysk", i *Svensk teologisk kvartalskrift*, 22:3, s. 288-289.

SKB = *Svenska kyrkans bekännelseskriterier*, utg. Samfundet pro fide et christianismo, 6 uppl. Stockholm: Verbum förlag, 2005.

Litteratur

Copeland, Rita, 1995. *Rhetoric, hermeneutics, and translation in the Middle Ages: Academic traditions and vernacular texts*. Cambridge studies in medieval literature, 11. Cambridge: Cambridge University Press.

Josefson, Ruben, 2005 "Förord", i SKB, s. 7-8.